

Week 4

הלכות ירושה

Estate Planning

See reverse for index

לז"נ ר' שמואל יוסף בן ר' מרדכי אהרן ע"ה

לז"נ שלום פנחס בן מרדכי אליעזר ע"ה

לז"נ ויצה בת ר' שמואל זאב ע"ה

A program funded solely by the Night Seder Bais Medrash
Please contact us for sponsorship opportunities

העברת נחלה מהיורשים

→ מתנני ב"ב דף קלג: - קלד. וכו' רבך שמכנים (2 – 3)

אם יש איסור או רק אין רוח חכמים נוחה הימנו (optional)

→ רש ב"ם במתנני דיה מה שעשה (2)

→ קיצור פסקי הרא"ש פיה א"ת ל"ט (4)

→ שדי חמד מערכת הלמניד כלל ג' דיה לא תיחזי (4)

→ שו"ע חו"מ סי' רפ"ב (5)

העברת מקצת

→ רש ב"ם דיה ב' עברז אחסנא (2)

→ קצוה"ח סי' רפ"ב ט"ק ב' בשם שו"ת הושביץ ח"ג סי' קמ"ט (6)

דעת האוסרים

→ שו"ע הד"ב הל' מכירה אזה ח"י (6)

→ ערוך השלחן סי' רפ"ב אזה ב' (6)

י"א דיכול לסמוך על התשב"ץ אם משייר דבר חשוב

→ אגרות משה חו"מ ח"ב סי' מ"ט (6)

במקום טעם הגון יכול לסמוך על הצד דאין איסור במקצת

→ שו"ת שבט הלוי ח"ד סי' רמ"ט (7)

→ שו"ת חשב האצו"ח ח"ב סי' ק"ט דיה הפצא (7)

מסורת הש"ס
עם הוספות

הדפסה בראלוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה-

(א) נדרים מת. (ב) סוסה
מת. (ג) עין חוס' בימ
לט: דיה שצא. (ד) כמו
בהלל הוקן סטודרין יא.
(ה) [מפילת ח.], (ו) סטודים
סר. (ז) שמות כ. ב.
(ח) במדבר כב. לב.
(ט) ספיה דערים.

תורה אור השלם
(א) לתקוע ארבע ימי
ואצותיהם אמלא:
[מסיל ת. כא]

ב רש"ל (גליון):
ב בבחי' **בראשית**:
ב (ע"י מנהדרן יא ע"א)
 שרש"ל מוקד תביות
 "כמשה רבינו" (גליון)
 ותייש' עוד על גליון:
ב בבחי' נספח **מיד**
 נספח (וכי"ח בגמ' סוכה
 כח ע"א): **ב** מידוש
 הוא ידע, שרש"ל (גליון):
ב וזהו וזהו: **ב** (ז' גיב'
 כמקנ' של (מהרש"ל):
 עיין עשוקין פ"ג מ"ב:
ב ברי"ח חב"א ע"י ראי':
ב נצי"ל ורש"ש:
 עיין נצי"ל ליד' (עיין בגמ'
 ט' כ"ה בדפוס):

[illegible]

שאינה שאם הקדישה (תחלה) היא קברא שהיו התנאים אחר התנאים שפירשו דבר למשה חסיו כגון גוד וולן ללמד. ודקדוקי פוסקים אומר חסיו דקדוק אחד וגמבריראות. דברים הללו יחייב צמימטרא שלשים ה' השרת. לא יעטא מאי

קב"ה א מ"י פ"ח מהלכות
נדרים ה"י נח סנה
לחון רמב טושיע י"ד ס'
רמב טקף ט'
קב"ה ב מ"י פ"ד מהל'
נדרים ה"י א סנה
טו טושיע י"ח ס'
רמב טקף א'
קב"ה ג מ"י טס ה"י ח
סנה טו טושיע
י"ח ס' רמב טקף ב'
קב"ה ד מ"י פ"ג מהלכות
יחס ה"י א סנה טשן
טו טושיע א"ה ט' קט
טקף:

וְאָם אֵין אַתָּה יִכְרֹ
לְהַרְגִּי מִשּׁוּם שְׂמִרְתִּי
שֶׁלִּי הוּא דְלִדְהוּ מִמֶּנּוּ
וְקִרְבִּי תַחֲלֶה בִּי
שְׂהֵא מִזְּמֻרָתְךָ הַמְּהֵרָה
בְּיָד כֵּן אֵינְךָ יִכְרֹ
לְהַחֲדִיר מִי שְׂמִי
לְהֵם מִדָּוָה שְׂמִי
מִזְמֹר הַם שְׂמִי
מִשְׁכֵּל נָתַל אֶל מֶלֶךְ
אֲבֵינִי וְלֹא בְּכִיזָה עַל דַּעַת
הַנֶּהֱנֵת לִי הִכִּי הַקִּדְשִׁי
בְּכִיזָה מִשְׁכֵּל הִנֵּה
הַחֲזֹרֶת מִשְׁכֵּל הַחֵד
עֲלִי לְכֹלֶם נִגְזַרְתִּי וְתִקַּן
כֵּן עֲדֵיכֶם לְהַחֲדִיר
מֵאִי סִבֵּר הִכִּי כֵּי מֵאִי
שֶׁנֶּה מִכֵּר וְקִרְבִּי דָּקֵם
לְהַחֲדִיר מִשּׁוּם דָּקֵם

תנועה בית חורון
והוא ע"ן. ביטול הגדר
וכתוב לא יחל בדבר:
שומר חכמים כל מחנה
שאנו שאם הקדישה
מוקדשת אינה מחנה.
היה הכי סביר ליה
ליתן כ"ן עדיאל או
המקום של שני יחד
למכור ולהקדיש כן מה
שאי מחנה ששלי או
מחיר להדי מכר וקדש
תחלה כדי שתהא מחזקת
בדבר המחנה: **גדול**
שכנים:
תלמוד. זו הלכה:
הלכות. או בריתא כגון
אפי' אלא: **הגדה:**
גדשים: דקדוק תורה.

[illegible]

בַּחֲמֵשׁ יָמִים שֶׁהָיָה שָׂאֵינָה שְׂאֵי הַקִּדְשָׁה מִקִּדְשָׁתָּהּ כִּי. וְלֹא תִאֲמַר דְּלֹאֲמַר לִקְמֵן בְּפִירְקֵן (דָּף קטו:) הֵא לָךְ אֲחֵרוֹג בְּמִתְנָה ע"מ שְׁחֹמְרִירוֹ לִי הַחֲמִיר יֵאל אַע"ס שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לִהְיוֹת דְּלֹאֲמַר דְּכִין דְּלֹאֲמַר לִי מִיֵּיד דְּחִי לִי קִאֲמַר דְּקִאֲמַר לִקְמֵן וְיֵשׁ לִמֵּד דִּהֶסֶם יָכוֹל לִהְיוֹת דְּלֹאֲמַר כֹּל זֶמֶן שֶׁהוּא צָרִיד שֶׁלֹּא הָיָה אֲחֵרִים מִמֶּנּוּ אֲבָל הֵכָא לֹא הָיָה יָכוֹל לִהְיוֹת דְּלֹאֲמַר כֹּל לְר"י נִרְשָׁה דִּלָּךְ תִּלְיָה מִתְנָה בְּהַקְדָּשׁ דְּאִשְׁלִינֵי אִינֵי יָכוֹל לִהְיוֹת דְּלֹאֲמַר שֶׁהָיָה מִתְנָה וְכִי כִּי כֹל מִתְנָה לִשְׂאִינָה כִּי כְּלוּמַר שְׂגֻרֵּשׁהּ כּוֹזֶת שֶׁלֹּא נִתְנָה אֲלֵה ע"מ שִׁיֵּאֲכַל אֲבִיו וְלֹא דּוֹקָא נֶקֶט שֶׁאֵם הַקִּדְשָׁה אִינֵה מִקִּדְשָׁתָּה שֶׁהָיָה לֹא הָיָה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מִמֶּנָּה כְּלוֹם וְלֹא נִתְנָה כֹּל אֲלֵה ע"מ שִׁיֵּאֲכַל אֲבִיו כְּדֹאֲמַר צִנְדְּרִים (דָּף מ.ת.) לִתְדֵּי לִישָׁנָה דְּסֻעֻדָּתוֹ מִכּוֹחַת עֲלֵיו וְלֹא נֶקֶט שֶׁאֵם הַקִּדְשָׁה אֲלֵה מִשּׁוֹם דְּמַעֲשֵׂה הָרִי הוּא אִי לִהְיוֹת לִישָׁנָה דְּמַפְרָשׁ (הַתַּם) שֶׁאֵם מִשּׁוֹם דְּיִמְרוֹר אֲסוּר מְגֻדֵּר הֵנָּה וְכַעֲלֵמָה אַע"ס שֶׁאִינֵי יָכוֹל לִהְיוֹת דְּלֹאֲמַר הָיָה מִתְנָה וְכֵן מִשְׁמַע צִירוֹשְׁלֵמִי¹⁰ דְּקִאֲמַר אֶהְיִיָּה דְּכֹל מִתְנָה שְׂאִינָה שֶׁאֵם הַקִּדְשָׁה כִּי ר' יְרֵמְיָה צִי מַעֲשֵׂה אֵין אֲדָם נֹתֵן מִתְנָה לְחִבְרִי עַל מִנֵּת שֶׁלֹּא יִקְדִּישֶׁנָּה כִּי וְקִאֲמַר (3) בְּמִתְנָה כֹּל מִתְנָה שֶׁהָיָה כְּמַעֲשֵׂה צִי חֲמִירֵן שִׁתִּיהָ דֵּה עֶרְמָה אִינֵה מִתְנָה:

וְעָלוּ עַל רֶבֶן יוֹחָנָן
וַיִּקְרָא וּמִשְׁנֵה גְמָרָא וְהַלְכוֹת וְאַגְדוֹת דְּקֻדּוּקֵי תוֹרָה
וְחֻמְרוֹרֵין וְגִזְרוֹת שְׁוֹת וְתַקּוּפוֹת וְגִמְטְרִיאוֹת וּמִשְׁלֹת
שִׁיחַת שְׂדִים וְשִׁיחַת דְּקָלִים וְשִׁיחַת מִלָּאכִי הַשֶּׁרֶת
בֶּר גְּדוֹל מַעֲשֵׂה מִדְּבָרָה וְדִבְרֵי קָמֶן הַיּוֹת דְּאִבֵּי וְרִבָּא
וְנַחֲלִיל אוֹהֲבֵי יֵשׁ וְאוֹצְרוֹתֵיהֶם אִמְלָא וְכִי מֵאַחֵר דְּקָמֶן
עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה אָמְרוּ עָלוּ עַל יוֹנָתָן בֶּן עֻזִּיאֵל
תּוֹרָה כָּל עוֹף שְׁפוֹרָח עָלוּ¹ נִשְׂרָף: **מִתְנִי'** ²הָאוֹמֵר
אֵינוֹ נֶאֱמָר³ וַיִּשְׁלַח עִמּוֹ בְּחֻלְקוֹ מֵת יִחְזֹר נִכְסִים
מִמָּקוֹם אֶחָד יִירְשׁוּ אַחֲזוּ עִמּוֹ: **גַּמ'** זֶה בְּנֵי נֶאֱמָן לְמֵאִי
אָמַר שְׂמוּאֵל לִיִּירְשׁוּ⁴ וְלִפְמֹדֵר אֶת אִשְׁתּוֹ מִן הַיָּבּוֹם
לִיִּירְשׁוּ

קחתי כל מחנה שאניה כו': ויהא עון תלוי בו. שעל ידי שאני
ה וקבערתי אלה יחל: הכי גרסין אמרו חכמים כל מתנה שאניה
נוהג זה שהיא מוקדשת אם הקדישה אינה מחנה הואיל ואינה
נכסיו להיוטק כיון שלא היה צו נוהג בעבור ע"מ שלא יחזיר
בכל אשר יתפוק: ראיה שיש שורה: אלה שורה הדור גורס ואין
מחנה דנפקא לן במסכת ע"ז (דף סד.) אהל אהל אלה משום דאין
שאנו מפרשין עליהן לא שטו כו' חסורי מחסרה כו': ה"בנות.
רעה: דקדוקי תורה. וי"ז דוהו לכם הטמא (ויקרא יב) דמפרשין
לפי איסור תורה: וק"ל וחמורים. שאדם דן מעצמו: גזירות שוות.
הלכה: וגמטריאות. כגון אנכי^א אהל נפשי כתיבת יהימ. ירע^ב
יד דברי תורה כדכתיב (קהלת י) תקן משלים הרעה וכחכי להבין
מיטע לרפואה: ושיחת דק"ל. שני אדם רגילים לדבר על הדקלים
ההם: להשיעם: מעשה מרובה. שיתחולל: היות ראבי ורבא.
וכל ק"ל מה כי אלהיהם מללים כל טוב דברי תורה וסמחה:
ויותר: ברתבי^א האומר זה בני נאמן. בגמרא מפרש למאי
אומר כדמפרש בגמרא: ויבוא עמו בחלק. כגון אם שנים הן
שדה ומחנה ועומן זה המעיד על אחי הספק שהוא אחי המצי
ען השלש ומצי השדה שיש לי מחלקך אחין לך וחצי האחר צד
לו מחלקו: א"תקובין. כלומר למי שנתנם לו אבל שאר אחין אין
ק מאביט אותה ע"ל לכס שהרי לא מחל לכס חלקו ואכתי עד
ה אני אירש חלקי שנתתי לו כמו כן דמציטו כולנו שוין בנחלתו:
ירשו אחי של מעיד עמו דהא קא מויד' להו שאהיה הוא: ג"ב.
ליורשו

ועבר על דעת הטותן וגם ההקדש לא חל וה"י כיון שעברת על יצרי המת הממתה אינה ממתה והחזרה אינה חזרה כי החס והמתנה צעילה וגם ההקדש לא נתפס ומיהו לא דמו דהתם פירש י"ה שהדיא ואין לפיכך אלא ע"מ שיבא אצלו ויאכל בו אצל הכהן וממנו קיימי ליה ליתנתן ולא פירש ע"מ שמהנה סהן אחה ולא מי הלכך וגמרי יבד ליה לפשות סהן כרלטו היינו דקאמר ליה כשם שאי אחה יכול להחזיר מה שמכרתי להם ממה שאי יסודות לי דהא ע"מ ליהנות אי סהן נתנם לי אי אחה יכול להחזיר מה שהחזרתי דע"כ אין ממתה למחלץ ואם איני יכול ליתנה לבניי א"כ גם אני צעמני איני יכול ליהנות סהן ודאמר גבי מעשה דבית חורון דכיון שנתנה לו ליהנות ע"מ שלא יקדיש לא יסודות ממתה כלל ה"י אם אחת דלעת על עשה שלו היא לי רשות ליתן לבניי או לכל מי שארצה א"כ גם אני או אוכל למסור לאחרים או להקדיש אלא מאי אית לך למימר אמאי היא נכרית ומכירה והקדשי הקדש משום אלא פירש מיד וה"י גבי חזרה הא אלא פירש מיד אלא גבי מעשה דבית חורון כיון דפירש פירש ושמיא לא חזרו דייק מעיקרא אמכירה ואלהקדש ומכר יסודות והקדש והחיה ע"י.

ומה הויתן דברים כלפי מעלה (תענית)

רַבֵּן יִיחֵזְקֵאל בֶּן זְכָרְיָא אֲבִי
בֶּן זְכָרְיָא שְׁלֵא הֵנִיחָא
וּדְקָדוּקִי סוּפְרִים וּקְלִי
כּוּבָסִים וּמִשְׁלֹת שׁוּעִי
וְדָבָר גְּדוֹל וְדָבָר קָטָן
לְקִיָּים מַה שְּׁנֹאמַר ^(א)
שֶׁבְּכֹלֶם כֵּן גְּדוֹל שֶׁבֶן
בִּשְׁעָה שִׁיּוּשָׁב וְעוֹסֵק
זֶה בְּנֵי נֶאֱמָן זֶה אֶת
לְמוֹקוֹמָן נִפְלְאוּ לוֹ נִבְסִים
הִלְכְּתָא אִמְרֵי רַבֵּי יְהוֹדָה

יִשְׁכַּל אֲדָמָה הוּא עוֹשֶׂה וְלֹא נִחְסָן
מֵת לֹא מִתְּנֶה גְּמוּרָה וְקִאֲמֵרִין הֵם דְּלִלְלָה דְּקִיפָא קִאֲמֵי לֵאמֹר
נִקְבַּל מִתְּנֶה שֶׁלֹּא וְהִיא אֵינֶה מִתְּנֶה נִמְלֵאֲתָם מוֹטְעִין וְהִנֵּה¹ זֶה מִשְׁלֵ
הָאֵם הִקְדִּישָׁה מִקְדָּשָׁתָא אֵינֶה מוֹתָנָה. לֵאמֹר כֹּל מִתְּנֶה שֶׁאִין דִּין
עִמּוֹ ע"מ כִּן מִתְּנֶה לוֹ שֶׁלֹּא יִקְדִּישֶׁנָּה וְלַעֲלֵי נִמִּי גְבִי הָהוּא שֶׁכֵּן
נִתְּן לֹא וְיוֹמָתָא כִּסְרִי כִּיִּין דְּקִאֲמֵרָה יֵכֵז הָהוּא מִתְּנֶה לְהָשׁוּב
דְּדֹר רָאִי לֵכֶן²: שֶׁתַּעֲמֹד דָּהֵם הָמָּה בִּידוּשֵׁם. וְלִמְשֶׁה נִמִּי עֲמֵדָה
שׁוֹבִין כֹּל כִּן כְּמֵשֶׁה מִלָּאֵן בִּיהוֹשֻׁעַ: גִּמְרָא. כִּסְרָה הַמְשׁוּיָה כְּעֵ
לִלְכָה לְמֵשֶׁה מִסִּי: אֲגֻדָּת. מִדְּרַשִּׁי פִּסְקוֹ כְּגוֹן תַּחֲנוּמָא וּב"ר יִקְי
וְיֵינִי³ דֵּס הַשֶּׁקֶל: דְּקִדּוּקֵי מִיּוֹרִים. כְּגוֹן גִּזְרֵיהֶם שְׁגוּרֵי חֲכָמִים שֶׁלֹּא יִצִּי
וְגוֹן יִלְךָ קִימָה קִימָה מִשְׁדֵּה עֲפָרֹן (קְדוּשִׁין דף 3): תְּקוּפּוֹת. מִלְּלֵ
רָאִה רָאִה נְטוּחָה (שִׁמָּה דף 94): וּמִשְׁמָשׁוֹת כּוֹבֵשִׁין. תּוֹרֵךְ יֵשׁ זֶה לֹא
נִשְׁלָה וְנִלְלֵה (מֵלֵךְ 6): שִׁיחַת שְׂדִים. לְהַשְׁמִיעַ וְנִפְסָק מִינֵה לְעִשׂוֹת
וְדִכְתִּיב שְׁמָמָה וְדִבֵּר עַל הָעֵינִים (מֵלֵכֵם 6): וְשִׁיחַת מִלֵּאֲבָי
וְהַשְׁקָה מְשִׁימִים וּבְרִיּוֹתָם טוֹעֵה וְיִמְלֹטֵם: אֲהַדְרִיִּי אֲהַדְרִי יֵשׁ. עֲלֵמֹן
דִּבְרֵי שְׁבָכִים ע"י אֶחָת כְּמֵה וְכִמְהָ. לְהִזָּן דְּבַר מִתּוֹךְ דְּבַר יוֹ
לְכַחֵל: זֶה אֲחִי אֵינִי נִאֲמָן. לְהוֹרִישׁוֹ עִם אֲחִיו שֶׁהִי אֵינִי מִכִּיר
זֶה הַסֶּפֶק וְיֵשׁ לָהֶן לְחֻקֵּי ג' שְׁדוֹת זֶה נְטוּל שְׁדָה וּמִתְּנֶה זֶה נְטוּ
שְׁדָה דִּכְי קִאֲמֵר לִיָּה וְדִלֵּי אֲחִי אֲחָה וְיֵשׁ לָךְ לְעוֹל שְׁדָה אֲחָת
אֲחִי הוּא הֵבֵל לָךְ⁴ רָאִה וְטוּל: מֵת. הַסֶּפֶק: יְחִידוֹ הַנִּשְׁכָּחִים. שֶׁנֶּ
וְרִשִּׁים עִמּוֹ דֹּאֲמֵר לָהֶן הֵאֱרִי הִרִי הַחֻקָּתָם מִתְּנֵה הִרְאִיָּה לֹא לֵס
שֶׁתִּחַל בְּחֻרָת גּוֹל יִשְׁנֶה בִּדְכֵס וְעִמָּה תִּרְשׁוּ אֲחֵרֵי מִן הָדִין
שִׁיחָה לֹא יִרְשֶׁה. לְסֶפֶק בְּחִיּוֹ⁵ מִמְּקוֹם אֲחֵר אִלּוּ קֵנָה לְכַסִּים וְעַכְשִׁי

[illegible][illegible]

קיצור פסקי הרא"ש פ"ח אות ל"ז

ל"ז אסור להעביר נחלה אפילו מזבח ציטא לצבא:

כד בבא בתרא תלמוד בבלי עמוד מס 450ה'ודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שדי חמד מערכת הלמ"ד כלל ג'

כלל ג' לא תיהי באעבורי אחסנתא אפילו מזבח ציטא לצבא
 טבא וכל שכן מזבח לצבתא הכי איתא בש"ס
 בפרק יש נוחלין דף קל"ג ע"ב אמאי דאיבעיא לן בכותב נכסיו
 לאחרים והניח את בניו שלא היו נוהגים כשורה אי גס"כני האי
 גוונא אין רוח חכמים נוחה הימנו ולזה הביאו ראייה מדאמר שמואל
 לא תיהי וכו' ושם במתניתין הכותב נכסיו לאחרים וכו' אין רוח
 חכמים נוחה הימנו פירש רש"ס אין לחכמים נחת רוח ממעשיו
 אלא חרון אף גורם להם שכועסים עליו דקעקר נחלה דאורייתא
 וכיון דאמרינן בש"ס דשמואל אחי כהנא קמא דמתניתין דאמר
 אין רוח חכמים נוחה הימנו מוכח דשמואל איסורא קאמר וכן כתב
 בקיטור פסקי הרא"ש שם סי' ל"ז אסור להעביר נחלה אפילו
 מזבח ציטא לצבא טבא עכ"ל וגם בתשובותיו בכלל פ"ה סוף סי'
 ג' כתב בזה הלשון אבל בשעת מיתתו שצא להנחיל אטו אומדן
 דעתו שאינו רוצה להעביר הנחלה מן הבנים לבנות כי עבירה היא
 כדאמר שמואל לא תיהי באעבורי אחסנתא וכו' ומרן מהרשד"ס
 בחשן משפט סי' של"ז (הביא דבריו הרב נאום יעקב בדרוש לשבת
 החדש דף כ' ע"ב) כתב ואם עומן ראובן במתנה נחם לי אבי
 אינו נאמן אם מפני שאין אדם עשוי ליתן מתנה בחייו והיו כמינו
 במקום עדים ועוד דחזקה כל ישראל כשרים ואינם מאעבורי
 אחסנתא עכ"ל מוכח גם כן דאיכא איסורא והרב רב דגן בחידושי
 לחשן משפט סי' רפ"ב כתב בדף בר"ך סוף עמוד ג' שגראה
 מדבריו דאיסור העברת נחלתו הוא איסור תורה ע"ש ואמנם
 לשון הרב הלבוש בסי' רפ"ב כיון שהקפידה תורה בסדר הנחלות
 דקרוב קרוב קודם אמרו חכמים שלא יעביר אדם נחלתו לאחרים
 במקום שיש יורשים וכו' מורה שהוא רק מדרבנן דאף שלשון אמרו
 חכמים נמלא לפעמים שפירושו שהדבר הוא מן התורה אלא
 מחכמים פירשו דבר זה עיין במה שליינתי בשדי חמד מערכת
 האל"ף כלל רג"ע ובפאת השדי שם (הוא שדי חמד חלק עשירי) כלל
 כ"ב מכל מקום מלבד שדוחק הוא לומר כן בלשונות הפוסקים גם
 מטעם לשון הרב הלבוש לדידי חזי שכוונתו בזה הוא שרק מדרבנן
 ממש הוא שאמרו שלא יעביר אדם וכו' ועל כל פנים מתבאר
 דאיסורא דרבנן מיהא איכא:

ב מדיני, חיים חזקיהו בן רפאל אשר אליהו עמוד מס 177ה'ודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

קצוה"ח ס' רפ"ב סק"ב

(ב) שמעבירין זה הירושה. צתשצ"ץ (חלק ג סימן קמו) כחב, וזה לשונו: וצטופסי שטרות לראשונים יש שיעור ארצעה וזוי וכחצ גאון ז"ל דמשום כדי שמהא רוח חכמים נוחה הימנו כמו שכתב העיטור סופרים דמתנת שכיז מרע וכו', ע"כ לשונו.

ד חלר, אריה ליב בן יוסף הכהן עמוד מס 74הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שו"ע הרב הל' מכירה אות ח'

ח' פ' אין ליתן נכסיו במתנה לאחרים כל ואפי' לצדקה כג' ולהניח היורשים כג' וכל העושה כן אין רוח חכמים נוחה הימנו ואפי' אין היורשים נוחים בשורה נג אבל אם מניח גם ליורשים דבר המספיק להם מותר כמו שנתבאר בהלכ' צדקה ומדות חסידות כד שלא לחתום עצמו עד ולא להיות בעצה בצוואה שמעבירין בה הירושה מהיורש כה אפי' מבין שאין נוחה בשורה לאחיו חכם ונוהג בשורה כי שמא יצא ממנו זרע טוב והגון ואפי' למעט לזה ולהרבה לזה יש מי שאוסר וראוי לחוש לדבריו:

ה-ו (יו"ד חו"מ) שניאור זלמן בן ברוך מלאדי עמוד מס 278הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

ערוך השלחן ס' רפ"ב אות ב'

ב' ח"ל הרמב"ם והש"ע כל הנוהג נכסיו לאחרים והניח היורשים אע"פ שאין היורשים נוחים בו בשורה אין רוח חכמים נוחה הימנו וזכו האחרים בכל מה שנתן להם ומרת חסידות שלא להעיד בצוואה שמעבירין בה הירושה מהיורש אפילו מבין שאינו נוחה בשורה לאחיו חכם ונוהג בשורה ע"ל ונראה דאפילו גם מניח מעט לבניו לקיים נחלה דאורייתא ג"כ אין לעשות כן דרצון הש"י הוא שהבנים יירשו אבותיהם ולא יתנום לאחרים [וכ"מ צמחצו"ט נג']:

ח (חו"מ ב) אפשטיין, יחיאל מיכל בן אהרן יצחק הלוי עמוד מס 229הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

אגרות משה חו"מ ח"ב ס' מ"ט

חכמים נוחה ואף שבקצוה"ח ס' רפ"ב סק"ב משמע שהביא מתשב"ץ דסגי בשיור ד' וזוי עבור היורשין הגה הוא דבר תמות דתא לא רצה יהודה בר מרימר ליכנס עם ר"ם בשעה שבא ר"ם בדבר פסיקת גדוניה מטעם שלא יהיה בעבורי אחסנתא בכתובות ג"ב ע"ב אף שדאי השאיר לעצמו יותר מד' וזוי דאף דאיתא שם דכתביה לכל מאי דהו"ל דאי לא נתן חכל דווא ישאר עני שיצטרך לחזור על הפתחים ואם נשאר לו עדיין לעשות סחורה או היה בעל אומנות הרי מזה יוכל גם להוריש לבניו, וכן מב"ב דף קל"ג ע"ב לא מסתבר דיוסי בן יעזר שהיה לו עיליתא דדינרי לא היה לו לבד זה אף ד' וזוי ונאמר שם דווא בדין עברי אחסנתא, אבל מכיון שחזינו מדברי התשב"ץ דאם משאיר לירושה ליכא איסור גראה שיש לסמוך עליו כשהשאיר ליורשין דבר חשוב ומסתבר לע"ד שיניח להיורשין חומש שחזו דבר חשוב ודאי לכל מוריש כפי שהוא, וד' חומשין האחרים יתן מהם השליש למסדות התורה ושני שלישים לקרובים בני תורה כדלעיל (וע"ע בתשרי לקמן).

ז (אה"ע ד, חו"מ ב) פיינשטיין, משה בן דוד עמוד מס 261הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

הנה בדבר צוואה, מכיון שאין לכתריה בנים דעיי קרובים משפחתו שהם בני תורה שתורתן אומנותן, ואלו מבני משפחתו שתורתן אומנותן ונתחנכו בבית כתריה הם דעיי, שלכן בדרך הטוב הישר יש ליתן לאלו שנתחנכו בביתו יותר מעט מכפי אלו שלא נתחנכו בביתו. אבל כל זה אם הצורך שלהם הוא בשוה דתחלה צריך להתחשב עם הצורך של כל אחד, והצורך הוא תלוי בגודל המשפחה של כל אחד ובאם יש רוחים להם מאיזה מקום הבמות והאיכות דהיינו אם הם רוחים קבועים או רק עראיים.

הרצון ליתן חלק גם למסדות התורה רצון טוב הוא מאד וראוי ונכון הוא ליתן השליש למסדות התורה ושני שלישים לקרובים בני תורה שתורתן אומנותן והם נצרכין, אף שלא במדרגת עניים ליקח צדקה אבל דחוקים במצבם כדי שיוכלו לחיות בריחה וראוי לפי רוחם ולא יצטרכו להתבטל מלמדם.

אבל צריך כתריה לידע שאם יש לו יורשין ידעין לו כגון אחים ובני אחים אחיות ובני אחיות כיכן נמצאין תא איכא ענין דאעבורי אחסנתא דאין רוח

ז (אה"ע ד, חו"מ ב) פיינשטיין, משה בן דוד עמוד מס 260הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שו"ת שבט הלוי ח"ד סי' רט"ז בסוף

ועיין פת"ש חו"מ סי' רפ"ז שכחצ כעין זה מדעת
 עלמו, ופקפק על הח"ס שמשמע דוקא צלית
 ל' צנים יע"ש, ולהאמור כדצריז מפורש בהשוואת
 מהר"ם צ"צ הנ"ל, וע"ע במאירי צ"צ שם שבי' בהו"ד
 והצנים אלל נכסי אביהם כעין מוחזקים הם מיהא
 במקלחם והמשיל אותם (מלשון משילין) מהם מכל וכן
 אין רוח חכמים נוחה הימנו אלא יהא כל אדם נותן
 חקו לכל דבר ומכלכל את העניים כראוי להם, יקדיש
 ויתן ויוריש וכו', והכוונה מבוארת כנ"ל דודאי אין רוח
 חכמים נוחה הימנו לא שייך רק במסור מהם לגמרי,
 מ"מ הורו לנו שלא יעציר מן הנכסים רק הנחוצן ביותר
 והשאר יוריש, ובאמת לפ"ז יש ללדד ג"כ אם חנו רואים
 טעם הגון הגובל בדבר מלוא צמח דנותן מקלח מנכסיו
 לשאר יורשים המאחרים בסדר הנחלה, וע"כ יראה
 לעני כמותי לענין להיות יועץ ומורה בזה, בהעצרת
 מקלח נחלה ע"פ כל מש"כ נמעלה, מאן דסמך על
 הכנסת הגדולה שהי' מגדולי הפוסקים ומיסמך מאד
 אין מזניחין אותו, ובפרט שמרן הח"ס לא הרגיש בזה,
 ויש מקום לומר שאלו ראה אותם הי' חושש לדצריז.

ד ואזנר, שמואל הלוי עמוד מס 298הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שו"ת חשב האפוד ח"ב סי' ק"ז בא"ד

היוצא מכל זה שמי שרואה לחת מנכסיו לאחרים, אם רק
 נותן חלק הגון לצניז יש לו על מי לסמוך, הלא
 המה החשצ"ץ בשם גאון ובשם בעל העיטור, וכמו שהוא
 לפנינו בעיטור שהוא מביא אותם דצרי גאון שהחשצ"ץ
 מביא, וכסתימת השואל ומשיב והדצרי גאונים דכני ס"ל
 להחשצ"ץ ובעל העיטור, וכאשר גם הקל"ח מביא דצרי
 החשצ"ץ כנ"ל. וכאשר ביארנו אין לנו יסוד לומר שהחשצ"ץ
 לא ס"ל ככך, כי אין כוונת הרשצ"ס אלא שאחר אין לי
 להחזיק ידי האצ בכך, כי מה לו לאחר להכנס בחגר הזה
 לשנות הירושה מהסדר שצחורה, וכן כן הדצרים היוצאים
 מכתובות דף ר"ג, אבל האצ מאד עלמו אם ראונו בזה ליה
 זן בזה. ויש לזה גם קלח רא"י מהגמ' דשם, כי דוקא יהודה
 בר מרימר לא ראה להשתדל בזה, שלא יהי' כמתעצר על ריב
 לא לו, אבל רב פפא לא חש לזה כיון שמשחדל לעוצת בנז.
 וגם לבסוף כי טען רב פפא דמלוא להת גם לבחז, השיבו
 יהודה בר מרימר בני מילי מדעתה ומעללי ידי היינו עשייה,
 הרי העיקר שצזה אין לאחר להתערב.

ב פדווא, חנוך דוב עמוד מס 129הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה